

Такриз

ба диссертатсияи Ҳомидова Шамсия Мирзорустамовна тахти унвони «Ҳавзаи адабии Хучанд дар нимаи дуюми асри XVIII – аввали асри XX» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисоси 6D021400 – Адабиётшиносӣ (6D021403 – Таърихи адабиёт. Равобити адабӣ).

Диссертатсияи Ҳомидова Шамсия Мирзорустамовна дар мавзӯи «Ҳавзаи адабии Хучанд дар нимаи дуюми асри XVIII – аввали асри XX» таҳқиқоти тозае дар адабиётшиносии тоҷик ба шумор рафта, бори аввал дар он муҳити адабии шаҳри Хучанд аз нимаи дуюми асри XVIII то нимаи аввали асри XX ҳамчун ҳавзаи адабӣ баррасӣ шудааст. Диссертант дуруст масъалагузорӣ мекунад, ки ҳарчанд дар ин давра бештари шоирони муқими ин шаҳр тобеи ҳавзаи адабии Хӯканд буданд, аммо пайвандҳои адабиву сабқӣ, умумиятҳои фаровони мавзуиву хунари дар миёни эҷодиёти онҳо омил мегардад, ки мо вежагиҳои ашъори онҳоро ҳамчун шоирони як ҳавзаи адабӣ ба риштаи таҳқиқ кашем. Барои исботи андешаҳои худ ба назариёти донишманди соҳибноми тоҷик, муаллифи «Тазкираи шоирони Хучанд» профессор Абдулманнони Насриддин таъя мекунад, ки шаҳри Хучандро яке аз марказҳои куҳантарини рушди адабиёти тоҷик унвон кардаанд. Ҳарчанд сарчашмаи асосии таълифи рисолаи докторант Ҳомидова Шамсия Мирзорустамовна тазкираи мазкур ба шумор меравад, аммо кӯшишу ҷустуҷӯҳои дар феҳристҳо, нусхаҳои хаттӣ, баёзҳо ва сарчашмаҳо имконият додааст, ки шахсияти чанд тан аз шоирони дигари ин асрро дар мисоли Мунирхон Муинзодаи Хучандӣ, Ғозии Хучандӣ, Хумулии Хучандӣ, Қутбинисои Хучандӣ ва дигаронро муқаррар ва намунаҳои ашъори онҳоро пайдо ва дар диссертатсияи хеш муаррифӣ ва таҳқиқ намояд.

Дар умум, дар рисола вежагиҳои поэтикӣ ва мавзуии 60 нафар шоирони ҳавзаи адабии Хучанд дар давраи мавриди таҳқиқ баррасӣ шудаанд. Арзиш ва аҳаммияти илмии дигари рисола дар он зохир мешавад,

ки дар он чанд масъалаи муҳимми марбут ба ҳавзаи адабӣ, вазъияти адабиёти давр, чараёнҳои адабӣ, таҳаввули жанрҳои адабӣ, поэтика ва сабки сухани шоирон мавриди пажӯҳиш қарор гирифта, бар ин асос диссертант мактаби пайравони Бедил, маорифпарварӣ, зуҳури падидаҳои шеъри навро ҳамчун равандҳои пешқадами адабиёти ин давра таҳқиқ намуда, вежагӣ ва сабабҳои инкишофи адабиёти дузабонаро низ муқаррар намудааст. Дар фасли алоҳидаи диссертатсия баррасӣ шудани вежагиҳои ашъори 9 нафар бонуи суханвари ҳавзаи адабии Хучанд низ як самти тозаи таҳқиқоти мазкур ба шумор меравад, ки аз ҷумла намунаҳои ашъори 1 нафари онҳо ба кӯшиши диссертант дарёфт шудаанд.

Диссертатсия дорои муҳассаноти зиёде мебошад, ки маҳсули ҷустуҷӯҳои илмии муҳаққиқи ҷавон буда, истиқлоли назари вайро дар шинохти масъалаҳои мубрами адабиётшиносӣ муқаррар месозанд. Истифода аз нусхаҳои хаттии шоирони мавриди таҳқиқ, аз ҷумла Шӯҳии Хучандӣ, Нозили Хучандӣ, Воқифи Хучандӣ, дастнависҳои шахсии чанд тан аз шоирони дигар воқеан арзиш ва аҳаммияти таҳқиқотро боло бурда, далолат бар он мекунад, ки муҳаққиқи ҷавон қор бо матнҳои аслии ва сарчашмаҳои дасти аввалро хуб медонад ва аз ин мавод ба таври зарурӣ дар тақмили таҳқиқоти хеш истифода кардааст.

Маводи диссертатсия, хулосаҳои аз таҳқиқот бадастомадаро дар оянда барои таҳқиқи алоҳидаи рӯзгору осори ҳар яке аз ин суханварон, авзои адабиёти давраи мавриди таҳқиқ, сабкшиносӣ ва масоили марбут ба поэтикаи шеъри замон, инчунин чараёнҳои адабӣ ва таҳаввули жанрҳо метавон истифода бурд.

Барои тақмили таҳқиқоти анҷомёфта ва боз ҳам афзудани арзишу аҳаммияти он чанд пешниҳоди хешро манзур медорем.

Тавсия менамоем, ки дар оянда диссертант таҳқиқи куллии ҳавзаи адабии Хучанд аз даврони қадим то асри имрӯзро идома дода, барои таҳияи тақмили «Тазкираи шоирони Хучанд», ки яке аз ҳадафҳои аслии худ

муаллифи шодравони ин асари арзишманд профессор Абдулманнони Насриддин ба шумор мерафт, икдом намояд. Дар баробари ин, пажуҳиш дар ин замина метавон заминаҳо дар эҷоди як асари муҳимми илмии марбут ба таърихи адабиёти тоҷик дар ҳавзаи адабии Хучанд низ омил гардад.

Ба андешаи мо, агар диссертант масъалаи идомаи суннатҳои хоси ҳавзаи адабии Хучанди мавриди таҳқиқро дар шеъри шоирони имрӯзи ин муҳити адабӣ низ мавриди пажуҳиш қарор меод, сатҳи илмии диссертатсия боз ҳам боло мерафт. Маълум аст, ки ҳавзаи адабии Хучанд имрӯз низ яке аз марказҳои пурқуввати шеъри муосири тоҷик эътироф гардидааст ва бегумон заминаҳои онро бояд аз ҳамин даврон низ ҷустуҷӯ намуд.

Албатта, ин пешниҳодоти моро диссертант метавонад дар оянда барои пажуҳишҳои минбаъдаи хеш ба эътибор бигирад.

Ба ин тарик, диссертатсияи докторант Ҳомидова Шамсия Мирзорустамовна дар мавзӯи «Ҳавзаи адабии Хучанд дар нимаи дуюми асри XVIII – аввали асри XX» ба талаботи бандҳои 31-33 Тартиби додани дараҷаи илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267 тасдиқ гардидааст, мутобиқ буда, мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия бо ихтисоси 6D021400 – Адабиётшиносӣ (6D021403 – Таърихи адабиёт. Равобити адабӣ) мувофиқ аст. Дар баробари ин, метавон қайд кард, ки мавзӯи интихобгардида ба яке аз масъалаҳои муҳимми адабиётшиносии тоҷик ихтисос ёфта, дар он нағзҳои зиёди илмӣ ҷой доранд, ки ҳамаи онҳо, саҳми шахсии доғалабро дар таҳқиқу баррасии мавзӯ муқаррар месозанд. Диссертант аз рӯи мавзӯи илмии хеш 12 мақолаи илмӣ ба нашр расонидааст, ки аз ҷумлаи онҳо 4 тоаш дар маҷаллаҳои илмии тақризшаванда ба нашр расидаанд. Аз ин мақолоти ҷопшуда дар маҷаллаҳои тақризшаванда 1 адади он бо забони англисӣ мебошад, ки ин дастоварди муҳим ба шумор меравад.

Диссертатсия ва автореферат мутобиқи талаботи муқаррарнамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

тахия ва ба расмият дароварда шудаанд. Бар ин асос метавон изҳор дошт, ки диссертант Ҳомидова Шамсия Мирзорустамовна барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D021400 – Адабиётшиносӣ. (6D021403– Таърихи адабиёт. Равобити адабӣ) шоиста мебошад. Вобаста ба ин пешниҳод менамоем, ки диссертатсияи докторант (PhD) Ҳомидова Шамсия Мирзорустамовна дар мавзӯи «Ҳавзаи адабии Хучанд дар нимаи дуҷуми асри XVIII – аввали асри XX» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D021400 – Адабиётшиносӣ. (6D021403– Таърихи адабиёт. Равобити адабӣ) ба шӯрои диссертатсионии 6D.KOA-037-и назди МДТ «Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров» барои Ҳимоя тавсия карда шавад.

**Доктори илми филология, мудири
кафедраи назария ва таърихи адабиёти
Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон
ба номи С.Айнӣ**

Солехов Ш.А.

**Имзои Солехов Ш.А.-ро тасдиқ мекунам:
Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси
Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон
ба номи С.Айнӣ**

Мустафозода А.

**Нишонӣ: 734003, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 121.
Тел: +992(37)224-13-83
E-mail: info@tgpu.tj**